Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MELCHIOR WATHELET
esitatud 10. septembril 2015 [1]

Kohtuasi C-428/14

DHL Express (Italy) Srl,
DHL Global Forwarding (Italy) SpA
versus
Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Consiglio di Stato (Itaalia))

Konkurentsipoliitika — ELTL artikkel 101 — Kartell — Rahvusvahelise kaubaveo sektor — Leebus — Komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste koostöö — Euroopa Konkurentsivõrgustik — Euroopa Konkurentsivõrgustiku leebema kohtlemise näidisprogramm — Euroopa Konkurentsivõrgustiku leebema kohtlemise näidisprogrammi siduvus või mittesiduvus liikmesriikide konkurentsiasutustele — Seosed komisjonile esitatud trahvide eest kaitse saamise taotluse ja liikmesriigi konkurentsiasutusele esitatud trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse vahel

I. Sissejuhatus

1. Käesolev eelotsusetaotlus, mille esitas 18. septembril 2014 Euroopa Kohtu kantseleisse Consiglio di Stato (Itaalia riiginõukogu), puudutab ELTL artikli 101 ja ELL artikli 4 lõike 3 ning nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta [2] artikli 11 tõlgendamist.

2. Taotlus esitati seoses kohtuvaidlusega, milles on äriühingu Deutsche Post AG tütarettevõtjad DHL Express (Italy) Srl ja DHL Global Forwarding (Italy) SpA (edaspidi koos „DHL”) vastandatud Autorità Garante della Concorrenza e del Mercatole (konkurentsi ja turu järelevalve amet, edaspidi „amet”).

II. Õiguslik raamistik

A. *Määrus nr 1/2003*

3. Määruse nr 1/2003 põhjenduses 15 on kirjas:

„Komisjon ja liikmesriikide konkurentsiasutused peaksid moodustama ametiasutuste võrgu, kus ühenduse konkurentsieeskirjade kohaldamine toimub tihedas koostöös. Selleks tuleb sisse seada teavitamise ja konsulteerimise kord. Kõnealuses võrgus toimuva koostöö täpsema korra sätestab ja vaatab läbi komisjon tihedas koostöös liikmesriikidega.”

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205.

4. Määruse nr 1/2003 artikkel 11 „Komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste koostöö" on sõnastatud järgmiselt:

„1. Komisjon ja liikmesriikide konkurentsiasutused teevad ühenduse konkurentsieeskirjade kohaldamisel tihedat koostööd.

2. Komisjon edastab liikmesriikide konkurentsiasutustele koopiad kõige tähtsamatest dokumentidest, mis ta on kogunud artiklite 7, 8, 9 ja 10 ning artikli 29 lõike 1 kohaldamise eesmärgil. Liikmesriigi konkurentsiasutuse taotluse korral esitab komisjon talle koopiad muudest olemasolevatest dokumentidest, mida on vaja konkreetse juhtumi hindamiseks.

3. Liikmesriikide konkurentsiasutused, tegutsedes asutamislepingu [EÜ] artiklite 81 ja 82 kohaselt, teatavad sellest komisjonile kirjalikult enne esimese ametliku uurimismeetme rakendamist või viivitamatult pärast meetme rakendamise algust. Selle teabe võib teha kättesaadavaks ka teiste liikmesriikide konkurentsiasutustele.

4. Hiljemalt 30 päeva enne sellise otsuse vastuvõtmist, millega nõutakse rikkumise lõpetamist, kiidetakse heaks kohustused või tühistatakse grupierandi määrusega antud erand, teatavad liikmesriikide konkurentsiasutused sellest komisjonile. Selleks esitavad nad komisjonile juhtumi asjaolude kokkuvõtte, kavandatud otsuse või selle puudumisel muud dokumendid kavandatava tegevuse kohta. Selle teabe võib teha kättesaadavaks ka teiste liikmesriikide konkurentsiasutustele. Asjaomane konkurentsiasutus teeb komisjonile taotluse korral kättesaadavaks muud tema valduses olevad dokumendid, mida on vaja konkreetse juhtumi hindamiseks. Komisjonile esitatava teabe võib teha kättesaadavaks ka teiste liikmesriikide konkurentsiasutustele. Peale selle võivad siseriiklikud konkurentsiasutused omavahel vahetada teavet, mida on vaja asutamislepingu [EÜ] artikli 81 või 82 alusel käsitletava juhtumi hindamiseks.

5. Liikmesriikide konkurentsiasutused võivad komisjoniga konsulteerida kõigi juhtumite osas, mis on seotud ühenduse õiguse kohaldamisega.

6. Kui komisjon algatab menetluse otsuse vastuvõtmiseks III peatüki alusel, kaotavad liikmesriikide konkurentsiasutused pädevuse kohaldada asutamislepingu [EÜ] artikleid 81 ja 82. Kui liikmesriigi konkurentsiasutus on juba alustanud juhtumi käsitlemist, algatab komisjon menetluse alles pärast konsulteerimist kõnealuse siseriikliku konkurentsiasutusega."

B. *Komisjoni teatis koostöö kohta konkurentsiasutuste võrgustikus* [3]

5. Teatise koostöö kohta konkurentsiasutuste võrgustikus punktis 1 on kirjas:

„Määrusega nr 1/2003 […] (1) asutatakse paralleelpädevuste süsteem, mis võimaldab komisjonil ja liikmesriikide konkurentsiasutustel […] (2) kohaldada [ELTL] artiklit [101 ja ELTL artiklit 102]. Liikmesriikide konkurentsiasutused ja komisjon koos moodustavad üldistes huvides ametiasutuste võrgustiku ja teevad konkurentsi tagamiseks tihedat koostööd. Võrgustik on ühenduse konkurentsipoliitika kohaldamise ja jõustamise arutelu- ja koostöötoorum. Võrgustik on [ELTL artiklite 101 ja 102] kohaldamiseks Euroopa konkurentsiasutuste vahel tehtava koostöö raamistik ning Euroopa ühise konkurentsikultuuri loomise ja säilitamise alus. Võrgustikku nimetatakse Euroopa konkurentsivõrgustikuks (EKV) […]". [Siin ja edaspidi on osundatud teatist tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

3 — ELT 2004, C 101, lk 43 (edaspidi „teatis koostöö kohta konkurentsiasutuste võrgustikus").

6. Selle teatise punkt 38 näeb ette:

„Kogu ühendusele laieneva täielikult ühtlustatud leebema kohtlemise süsteemi puudumise korral ei käsitata konkreetsele ametiasutusele adresseeritud leebema kohtlemise taotlust teisele konkurentsiasutusele adresseeritud taotlusena. Seepärast on taotluse esitaja huvides taotleda leebemat kohtlemist kõikidelt konkurentsiasutustelt, kes on pädevad kohaldama [ELTL] artiklit [101] territooriumil, millel rikkumine aset leidis, ja keda võib pidada kõnealuse rikkumise käsitlemiseks heade võimalustega asutuseks. Arvestades taotluse esitamise aja tähtsust enamikus kehtivates leebema kohtlemise süsteemides, on taotluse esitajate huvides ka kaaluda, kas on otstarbekas taotleda leebema kohtlemise meetmeid samal ajal kõikidelt asjaomastelt konkurentsiasutustelt. Taotluse esitaja peab ise võtma meetmed, mida ta peab enda kaitsmiseks vajalikuks, kui on arvata, et konkurentsiasutused algatavad juhtumis menetluse."

C. EKV leebema kohtlemise näidisprogramm

7. EKV-s võeti 2006. aastal vastu leebema kohtlemise näidisprogramm (edaspidi „EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm"). Selle programmiga, mida ei avaldatud ja mis on kättesaadav ainult inglise, prantsuse ja saksa keeles, saab tutvuda komisjoni veebisaidil [4]. Programm vaadati läbi 2012. aasta novembris [5] (edaspidi „EKV 2012. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm"), seega pärast põhikohtuasja faktiliste asjaolude toimumist, sealhulgas vaidlusalust ameti otsust.

8. EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkt 5, mis käsitleb kaitset 1A tüüpi trahvide eest, näeb ette:

„Konkurentsiasutus vabastab ettevõtja igasugusest trahvist, mida see oleks vastasel korral pidanud maksma:

a) kui see ettevõtja esitab esimesena tõendid, mis konkurentsiasutuse arvates võimaldavad tal taotluse läbivaatamise ajal teha sihipäraseid kontrolle väidetava kartelli asjus;

b) kui konkurentsiasutusel ei olnud taotluse esitamise ajal piisavaid tõendeid selleks, et vastu võtta otsust, millega määratakse kontroll/taotleda kontrollivolitusi kohtult, või ta ei olnud veel teinud kontrolli väidetava kartelli asjus, ja

c) kui trahvide määramata jätmise või nende vähendamise tingimused on täidetud." [Siin ja edaspidi on osundatud programmi tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

9. EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punktist 2 nähtub, et „[l]eebema kohtlemise programmide eesmärk on toetada konkurentsiasutusi nende püüdlustes avastada ja lõpetada kartelle ning karistada nendes osalejaid. Konkurentsiasutused peavad nende eesmärkide saavutamiseks vabatahtlikult antavat abi eriomaseks väärtuseks eri liikmesriikide majandusliku õitsengu jaoks, nagu ka ühisturu jaoks, ning leiavad, et see võib teatavatel juhtudel õigustada kas trahvide eest kaitse (1A ja 1B tüüpi) andmist või trahvisumma vähendamist (2. tüüp)".

10. EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktid 22–25 käsitlevad „[l]ihtsustatud taotlusi 1A tüüpi juhtumite puhul".

4 — http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_fr.pdf.

5 — http://ec.europa.eu/competition/ecn/mlp_revised_2012_en.pdf.

11. EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkt 22 näeb ette, et „[k]ui komisjonil on 'eriti head võimalused' vaadata juhtum läbi vastavalt teatise võrgustiku kohta punktile 14, võib ettevõtja, kes on esitanud või kavatseb esitada trahvide eest kaitse saamise taotluse komisjonile, adresseerida lihtsustatud taotluse igale liikmesriigi konkurentsiasutusele, kellel on selle ettevõtja arvates 'head võimalused' tegutseda seoses teatisega võrgustiku kohta. Lihtsustatud taotlused peavad sisaldama kokkuvõtlikult järgmist teavet:

— taotluse esitanud ettevõtja nimi ja aadress;

— teised väidetavas kartellis osalejad;

— asjaomane toode või tooted;

— asjaomane territoorium või territooriumid;

— kestus;

— väidetava kartelli iseloom;

— liikmesriik või liikmesriigid, kust võib leida tõendeid, ja

— andmed kõikide väidetava kartelli asjus juba esitatud või esitatavate leebema kohtlemise taotluste kohta."

12. EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkt 24 näeb ette, et „[k]ui liikmesriigi konkurentsiasutus, kellele on esitatud lihtsustatud taotlus, otsustab nõuda teatavaid täiendavaid andmeid, on ettevõtja kohustatud need andmed viivitamata esitama. Kui konkurentsiasutus otsustab selles juhtumis tegutseda, määrab ta tähtaja, mille jooksul peab ettevõtja esitama kõik kaitse saamise kriteeriumide täitmiseks vajalikud andmed ja tõendid. Kui ettevõtja täidab selle kohustuse määratud tähtajaks, loetakse esitatud andmed edastatuks lihtsustatud taotluse esitamise kuupäeval".

D. *Siseriiklik õigus*

13. Amet võttis 15. veebruaril 2007 seaduse nr 287/90 artikli 15 alusel vastu teatise (Comunicazione sulla non imposizione e sulla riduzione delle sanzioni ai sensi dell'articolo 15 della legge 287/90), mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist ning mis sisaldab siseriiklikku leebema kohtlemise programmi (edaspidi „ameti teatis").

14. Selle programmi artikkel 16 „Lihtsustatud taotlus" sätestab:

„Kui komisjonil on paremad võimalused juhtumit käsitleda ja menetlust läbi viia, võib ettevõtja, kes on juba esitanud või kavatseb esitada komisjonile sanktsioonide kohaldamata jätmise taotluse, esitada asutusele samasuguse leebema kohtlemise taotluse, mis on koostatud niinimetatud lihtsustatud vormis, kui ta leiab, et asutusel on samuti võimalused selles juhtumis sekkuda. Komisjoni teatise koostöö kohta konkurentsiasutuste võrgustikus [punkti] 14 alusel on komisjonil paremad võimalused, kui üks või mitu kokkulepet või tegevust, sealhulgas samasuguste kokkulepete või tegevuste võrgustikku mõjutavad konkurentsi rohkem kui kolmes liikmesriigis."

15. Selle programmi artikkel 17 sätestab, et „[l]eebema kohtlemise lihtsustatud taotlus selleks, et sanktsioonid jäetaks kohaldamata, peab sisaldama vähemalt järgmiseid andmeid:

a) taotlejast ettevõtja ärinimi ja aadress;

b) teiste kartellis osalevate ettevõtjate ärinimi ja aadress;

c) asjaomase kartelli kirjeldus, sealhulgas:

— kartelli iseloomu tehniline kirjeldus;

— kartelli esemeks olevate kaupade ja teenuste nimed, kartelli geograafiline ulatus ja kestus;

d) liikmesriigid, kust võib tõenäoliselt saada rikkumise tõendeid;

e) andmed teiste leebema kohtlemise taotluste kohta, mille on ettevõtja seoses sama rikkumisega juba saatnud või kavatseb saata teistele konkurentsiasutustele."

16. Selle programmi artikli 18 kohaselt „[väljastab] [a]sutus ettevõtja nõudmisel kviitungi, mis kinnitab lihtsustatud taotluse vastuvõtmise kuupäeva ja kellaaega, ja teavitab teda sellest, kas põhimõtteliselt on veel võimalik võimaldada talle kõnealuse kartelliga seoses sanktsioonide kohaldamata jätmist. Kui asutus peab tarvilikuks taotleda lisateavet, määrab ta tähtaja, mille jooksul ettevõtja peab selle teabe esitama. Kui asutus otsustab konkreetses juhtumis sekkuda, määrab ta tähtaja leebema kohtlemise taotluse täiendamiseks, et võimaldada ettevõtjal esitada lõikes 3 osutatud andmed ja tõendid. Kui taotlust täiendatakse asutuse määratud tähtajaks, loetakse see tervikuna vastuvõetuks lihtsustatud taotluse esitamise kuupäeval. […]".

III. Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

17. 5. juunil 2007 esitas DHL Euroopa Komisjonile tema teatise kohaselt, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul[6], trahvide eest kaitse saamise tähisega[7] taotluse sel juhul kartelli kohta, mis rikub ELTL artiklit 101 rahvusvahelise kaupade mere-, lennu- ja maanteeveo sektoris.

18. 24. septembril 2007 andis komisjon DHL-ile tingimusliku kaitse trahvide eest kogu rahvusvaheliste kaubavedude valdkonna suhtes, nimelt mere-, lennu- ja maanteeveo suhtes.

19. 20. detsembril 2007 juhtis DHL komisjoni tähelepanu mitmele asjaolule, mis puudutasid ettevõtjate tegevust seoses rahvusvahelise kaupade maanteeveoga Itaalias.

6 — ELT 2006, C 298, lk 17, edaspidi „komisjoni teatis leebema kohtlemise kohta".

7 — Tähise funktsioon on võimaldada trahvide eest kaitse taotlejal „reserveerida" endale esimene koht leebema kohtlemise taotluste saabumise järjekorras ja seda taotlust hiljem täiendada. Komisjoni teatise leebema kohtlemise kohta punkt 14 näeb ette, et „[t]rahvide eest kaitset taotlev ettevõtja peab võtma ühendust komisjoni konkurentsi peadirektoraadiga. Ettevõtja võib kõigepealt taotleda tähist või esitada komisjonile kohe ametliku taotluse kaitse saamiseks trahvide eest […]". Sama teatise punkti 15 kohaselt võivad „[k]omisjoni talitused […] anda tähise, mis annab trahvide eest kaitse saamise taotluse esitanud ettevõtjatele koha järjekorras ajavahemikuks, mis määratakse kindlaks iga üksikjuhtumi puhul eraldi, et saada aega vajalike teabe ja tõendite kogumiseks. Tähise saamiseks peab taotleja esitama komisjonile järgmised andmed: oma nime ja aadressi, väidetavas kartellis osalejad, mõjutatud toote(d) ja piirkonna(d), väidetava kartelli eeldatava kestuse ja väidetava kartelli tegevuse iseloomu. Taotleja peab komisjoni teavitama ka varasematest või võimalikest edaspidistest leebema kohtlemise taotlustest teistele asutustele seoses väidetava kartelliga ja põhjendama esitatud taotlust tähise saamiseks. Tähise andmisel määravad komisjoni talitused ajavahemiku, mille jooksul peab taotleja täitma tähise tingimused ja esitama kaitse saamise kriteeriumide täitmiseks vajaliku teabe ja tõendid. […] Kui taotleja täidab tähise tingimused komisjoni talituste poolt määratud ajavahemiku jooksul, loetakse teave ja tõendid esitatuks tähise andmise kuupäeval".

20. Komisjon otsustas hiljem siiski jätkata kartelli menetlemist ainult rahvusvahelise lennutransiidi teenuste osas. 28. märtsi 2012. aasta otsusega tuvastas ta, et mitu ettevõtjat oli mitme aasta vältel osalenud kartellis rahvusvahelise lennutransiidi teenuste sektoris, rikkudes ELTL artiklit 101[8]. Ta leidis, et kontsern Deutsche Post AG oli olnud esimene ettevõtja, kes esitas teavet ja tõendeid, mis vastasid komisjoni teatise leebema kohtlemise kohta punkti 8 alapunkti a tingimustele, ja kontsernile kõnealuste rikkumiste eest määratava trahvi summat vähendati 100%.

21. Paralleelselt esitas DHL 12. juulil 2007 ametile ameti teatise artikli 16 kohaldamisel trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse. Ta esitas teavet tegevuse kohta rahvusvahelise kaubaveo sektoris.

22. Eelotsusetaotlusest nähtub, et ameti ja menetlusse astujate, nimelt äriühingu Agility Logistics Srl (edaspidi „Agility") ja Deutsche Bahn AG tütarettevõtja Schenker Italiana SpA (edaspidi „Schenker") sõnul ei puudutanud DHL-i esitatud trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus rahvusvahelise kaupade maanteeveo sektorit.

23. DHL-i sõnul puudutas tema 12. juuli 2007. aasta lihtsustatud taotlus vastupidi kogu rahvusvahelise kaubasaatmise ja -veo turul täheldatud õigusvastast tegevust. DHL leidis nimelt, et kui on tõsi, et lihtsustatud taotlus ei sisaldanud konkreetseid ja täpseid näiteid kaupade maanteeveo raames täheldatud tegevusest, siis üksnes seetõttu, et seda tegevust ei olnud siis veel avastatud.

24. 23. juunil 2008 esitas DHL ametile lihtsustatud vormis koostatud trahvidest vabastamise lisataotluse, täiendades oma esialgu 12. juulil 2007 esitatud taotlust. DHL-i sõnul „on käesolev taotlus eesmärgilt ja mõjult ainult 12. juuli 2007. aasta taotluse täiendus, kuivõrd selles osutatud tegevus ei kujuta endast iseseisvat rikkumist, mida esialgne taotlus ei katnud, vaid on ainult kaebuses juba nimetatud rikkumiste uus väljendusvorm, ja komisjon võttis seda sellisena arvesse ettevõtjale leebema kohtlemise võimaldamisel".

25. 5. novembril 2007 esitas Deutsche Bahn AG enda ja Schenkeri nimel komisjonile leebema kohtlemise taotluse tegevuse kohta rahvusvahelise mereveo valdkonnas. Taotlust täiendati 19. novembril 2007, kui Deutsche Bahn AG/Schenker esitasid komisjonile teavet kaupade maanteeveo Itaalia kartelli kohta.

26. 12. detsembril 2007 esitas Schenker ametile leebema kohtlemise lihtsustatud taotluse, andes teavet kaupade maanteeveo Itaalia kartelli kohta.

27. 20. novembril 2007 esitas Agility selle kontserni nimel, kuhu ta kuulub, komisjonile lihtsustatud vormis koostatud trahvide vähendamise taotluse.

28. 12. mail 2008 esitas Agility Logistics International BV, emaettevõtja kontsernis, millesse kuulub Agility, ametile suuliselt [enda ja] ka tema poolt kontrollitavate äriühingute, sealhulgas Agility nimel leebema kohtlemise lihtsustatud taotluse.

29. 15. juuni 2011. aasta otsusega juhtumis I722 – Logistique internationale (menetlus nr 22521, edaspidi „vaidlusalune otsus") otsustas amet, et mitu ettevõtjat, nende hulgas DHL, Schenker ja Agility Logistics International BV, olid ELTL artiklit 101 rikkudes osalenud kartellis Itaaliast lähtuva ja Itaaliasse suunduva rahvusvahelise kaupade maanteetransiidi teenuste sektoris.

30. Vaidlusaluses otsuses tunnistas amet Schenkerit esimese äriühinguna, kes oli taotlenud kaitset trahvide eest kaupade maanteeveo osas Itaalias. Siseriikliku leebema kohtlemise programmi kohaselt ei mõistetud sellelt äriühingult välja ühtegi trahvi. Seevastu äriühingutelt DHL ja Agility mõisteti välja trahv, mille esialgset summat vähendati vastavalt 49% ja 50%.

8 — Komisjoni 28. märtsi 2012. aasta otsus Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 101 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (Juhtum COMP/39.462 –Transit) (C(2012) 1959).

31. Amet leidis, et DHL oli oma 12. juuli 2007. aasta taotluses taotlenud kaitset trahvide eest ainult kaupade lennuveo ja mereveo kohta, kuna taotluse maanteeveo kohta esitas DHL alles 23. juunil 2008.

32. DHL esitas vaidlusaluse otsuse osalise tühistamise hagi Tribunale amministrativo regionale per il Laziole (Lazio piirkondlik halduskohus, Itaalia, edaspidi „TAR") põhjusel, et selle otsusega ei olnud talle antud esimest kohta siseriikliku leebema kohtlemise programmi klassifikatsioonis ja seega kaitset trahvide eest. DHL nõudis teise võimalusena ühtlasi selle otsusega määratud trahvide summa vähendamist.

33. DHL-i arvates tuleb taotlust komisjonile ja lihtsustatud taotlust ametile nende menetluste vahelise seose tõttu käsitada koos ühe tervikuna, mis mõjutab leebema kohtlemise taotluste järjekohta järjekorras, mis põhineb iga rikkumise ajalisel prioriteetsusel. Vastavalt 18. ja 23. juunil 2011 esitatud vastukaebustega väitsid Schenker ja Agility, et DHL-i vastuvõtmine leebema kohtlemise programmi on õigusvastane. Schenker ja Agility on seisukohal, et DHL oleks tulnud leebema kohtlemise programmist välja jätta, kuna ta oli rikkunud oma kohustust teha ametiga koostööd.

34. TAR jättis DHL-i esitatud hagi rahuldamata, väites, et komisjoni ja ameti leebema kohtlemise programmides kehtib iseseisvuse ja sõltumatuse põhimõte. DHL esitas TAR-i otsuse peale apellatsioonkaebuse Consiglio di Statole.

35. Consiglio di Stato peab vajalikuks küsida Euroopa Kohtult, kas EKV nii 2006. kui ka 2012. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammid on või ei ole liikmesriikide konkurentsiasutustele (autorità nazionali della concorrenza, edaspidi „ANC") siduvad, ja eelkõige, kas Euroopa Kohtu kohtuotsuses Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389) kehtestatud põhimõte, et nimetatud programmil ei ole siduvaid õiguslikke tagajärgi siseriiklikele kohtutele, kehtib ka ANC-dele. Samuti on tal küsimus võimaliku õiguslikult põhjendatud seose kohta trahvide eest kaitse saamiseks komisjonile esitatud taotluse ja ANC-le esitatud lihtsustatud taotluse vahel. Lõpuks kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas amet toimis õiguspäraselt enne EKV 2012. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi avaldamist, kuna ta võimaldas ettevõtjatel, kes olid esitanud komisjonile trahvi vähendamise taotluse, esitada lihtsustatud vormis leebema kohtlemise taotlused.

36. Nendel asjaoludel otsustas Consiglio di Stato menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„Kas ELTL artiklit 101, ELL artikli 4 lõiget 3 ja määruse […] nr 1/2003 artiklit 11 tuleb tõlgendada nii, et:

i) ANC-del ei ole õigust kalduda oma otsustuspraktikas kõrvale Euroopa Konkurentsivõrgustikus määratletud ja vastu võetud õigusaktidest, täpsemalt leebema kohtlemise näidisprogrammist, juhtumi puhul, nagu see, mida käsitletakse põhikohtuasjas, ilma et tekiks vastuolu Euroopa Liidu Kohtu poolt [kohtuotsuse Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389)] punktides 21 ja 22 märgituga;

ii) esineb õiguslik seos trahvide eest kaitse saamise peamise taotluse, mille ettevõtja esitas või kavatseb esitada komisjonile, ja selle ettevõtja poolt sama kartelli kohta ANC-le esitatud trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse vahel, nii, et ANC – olenemata komisjoni teatise koostöö kohta konkurentsiasutuste võrgustikus punktis 38 sätestatust – on kohustatud võrgustiku 2006. aasta näidisprogrammi punkti 22 alusel (nüüd võrgustiku 2012. aasta näidisprogrammi numeratsiooni kohaselt punkt 24) ja selle kohta käiva selgitava märkuse 45 (nüüd võrgustiku 2012. aasta näidisprogrammi numeratsiooni kohaselt selgitav märkus 49) alusel: a) hindama trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlust peamise taotluse valguses ja seda, kas lihtsustatud taotlus kajastab õigesti peamise taotluse sisu; b) teise võimalusena – kui ta leiab, et ettevõtja esitatud lihtsustatud taotlusel on kitsam aineline sisu kui sama ettevõtja esitatud peamisel taotlusel, mille alusel komisjon on andnud sellele ettevõtjale tingimusliku kaitse – võtma ühendust komisjoniga või ettevõtja endaga, et teha kindlaks, kas pärast lihtsustatud

taotluse esitamist on ta oma sisemise uurimise käigus tuvastanud konkreetseid ja täpseid näiteid käitumise kohta sektoris, mida väidetavalt katab trahvide eest kaitse saamise peamine taotlus, kuid mitte trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus;

iii) võrgustiku 2006. aasta näidisprogrammi punktide 3 ja 22–24 ja selle kohta käivate selgitavate märkuste 8, 41, 45 ja 46 alusel ning võttes arvesse muudatusi, mis viidi sisse võrgustiku 2012. aasta näidisprogrammi punktidega 24–26 ja selle kohta käivate selgitavate märkustega 44 ja 49, võis ANC, kes ajal, mil leidsid aset põhikohtuasja faktilised asjaolud, kohaldas leebema kohtlemise programmi, nagu see, mida käsitletakse põhikohtuasjas, salajase kartelli suhtes, mille kohta esimene ettevõtja oli esitanud või kavatses esitada komisjonile trahvide eest kaitse saamise peamise taotluse, seaduslikult menetlusse võtta: a) ainult trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse sellelt ettevõtjalt või b) ka muid hilisemaid trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlusi, mille esitasid teised ettevõtjad, kes olid kõigepealt esitatud komisjonile „mitteaktsepteeritava" trahvide eest kaitse saamise taotluse või trahvi vähendamise taotluse, eriti kui viimati nimetatud ettevõtjate peamised taotlused esitati pärast seda, kui esimesele ettevõtjale oli antud tingimuslik kaitse?"

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

37. Kirjalikud seisukohad esitasid DHL, Schenker, Agility, Itaalia, Saksamaa, Prantsuse, Austria ja Ühendkuningriigi valitsus ning komisjon. Peale Saksamaa ja Austria valitsuse esitasid nad kõik ka suulised seisukohad kohtuistungil, mis peeti 9. juulil 2015.

A. *Esimene eelotsuse küsimus*

38. Esimese küsimusega küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus kohtuotsuse Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389) punktidele 21 ja 22 viidates sisuliselt, kas EKV aktid, nimelt tema leebema kohtlemise 2006. aasta näidisprogramm, on ANC-dele siduvad või viimased võivad, vastupidi, EKV poolt määratletud ja vastu võetud õigusaktide kohaldamisest kõrvale kalduda[9].

39. Kõik pooled peale DHL-i on seisukohal, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm ei ole ANC-de jaoks siduv.

9 — Minu vastus esimesele küsimusele EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi kohta kehtib *mutatis mutandis* ka EKV 2012. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi kohta, isegi kui viimane ei ole põhikohtuasja asjaolude suhtes *ratione temporis* kohaldatav.

40. Tuleb meelde tuletada, et kohtuotsuse Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389) punktis 22 otsustas Euroopa Kohus, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm ei ole *liikmesriikide kohtutele* siduv [10]. Euroopa Kohus kinnitas ühtlasi, et kui komisjoni teatistel ühelt poolt koostöö kohta EKV-s [11] ja teiselt poolt kaitse kohta trahvide eest ja trahvisumma vähendamise kohta kartelle käsitlevates juhtumites [12] võisid olla mõjud ANC-de tegevusele praktikas [13], siis Euroopa Liidu toimimise lepingu konkurentsinormides ega määruses nr 1/2003 ei ole sätestatud leebema kohtlemise üldnorme [14].

41. Leian, et EKV aktid, sealhulgas tema 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm, ei ole siduvad ka ANC-dele.

42. Kõigepealt tuleb rõhutada, et määruse nr 1/2003 artikli 35 lõike 1 kohaselt võivad liikmesriikide poolt määratud „[ANC-de] hulka", kes vastutavad ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamise eest „kuuluda ka kohtud". Sellest tuleneb, et kohtuotsuse Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389) kohaselt ei ole EKV aktid, sealhulgas tema 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm, siduvad ANC-dele, kes on liikmesriikide kohtud. Määruse nr 1/2003 artikkel 5, mis käsitleb ANC-de volitusi, näeb ette, et need asutused on pädevad kohaldama ELTL artikleid 101 ja 102, ning loetleb otsused, mida nad võivad vastu võtta. Kuna selles sättes ei tehta ANC-del mingit vahet selle järgi, kas need on olemuselt haldus- või kohtuasutused, leian, et oleks järjekindlusetu, et EKV aktid oleksid siduvad halduslikku laadi ANC-dele, aga mitte kohtulikku laadi ANC-dele.

43. Peale selle tuleneb teatise koostöö kohta EKV-s punktist 1 selgelt, et see võrgustik on liidu konkurentsipoliitika kohaldamise ja jõustamise arutelu- ja koostööfoorum ning selle eesmärk on nimelt raamistik, kus toimub Euroopa konkurentsiasutuste koostöö juhtumites, kus kohaldatakse ELTL artikleid 101 ja 102. Sellest järeldub, et EKV, millel ei ole seadusandlikku võimu, ei saa vastu võtta akte, mis oleksid ANC-dele siduvad. Viimased võivad seega EKV poolt määratletud ja vastu võetud õigusaktide kohaldamisest kõrvale kalduda [15].

44. Sellisel juhul ei muuda asjaolu, et ANC-d on ametlikult kohustunud [16] järgima teatises koostöö kohta EKV-s sätestatud põhimõtteid, ei EKV arutelu- ja koostööfoorumi olemust ega seda, et tema aktid on olemuselt mittesiduvad. Peale selle, kuna tegemist on täpsemalt EKV leebema kohtlemise näidisprogrammiga, nähtub juba nii selle nimest „näidisprogramm" kui ka selle sisust, et see on

10 — Kohtujuristi kursiiv. „Euroopa konkurentsivõrgustiku leebema kohtlemise näidisprogramm on mittesiduv dokument, mille eesmärk on siseriiklike konkurentsiasutuste leebema kohtlemise programmide *de facto* või „pehme" ühtlustamine, et võimalikud taotlejad ei loobuks leebema kohtlemise taotlemisest tulenevalt lahknevustest Euroopa konkurentsivõrgustiku leebema kohtlemise programmide vahel. […] Kuigi see dokument ei ole õiguslikult siduv, nagu ka teised dokumendid, näiteks koostööteatis ja ühisavaldus, ei saa eirata nende *praktilist mõju*, eelkõige siseriiklike konkurentsiasutuste ja komisjoni tegevusele", kohtujuristi kursiiv. Vt kohtujuristi ettepanek, Mazák, kohtuasi Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2010:782, punkt 26). Vt ka EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punkt 7, mis näeb nimelt ette, et see programm „peab edendama olemasolevate leebema kohtlemise programmide sujuvat ühtlustamist ja hõlbustama selliste programmide vastuvõtmist nende konkurentsiasutuste poolt, kellel neid veel ei ole".

11 — Vt selle kohta teatis koostöö kohta EKV-s, punkt 38. Vt ka 2009. aasta aruanne leebema kohtlemise programmide lähenemise kohta, punkt 4, mis näeb ette, et EKV leebema kohtlemise 2006. aasta näidisprogramm ei ole õiguslikult siduv dokument. Asutused kohustusid siiski poliitiliselt tegema kõik endast oleneva, et kooskõlastada oma vastavad leebema kohtlemise programmid selle näidisprogrammiga või, kui need puuduvad, võtma kasutusele kooskõlastatud programmid. Dokument on kättesaadav ainult inglise keeles veebisaidil http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_programme.pdf.

12 — ELT 2006, C 298, lk 17.

13 — Kohtuotsus Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389, punktid 21 ja 23).

14 — *Ibidem* (punkt 20). Nimelt, nagu komisjon rõhutas, „iga liikmesriik võib vabalt konkurentsiõiguse valdkonnas leebema kohtlemise programmi vastu võtta või mitte. Kui konkurentsiasutus otsustab siseriikliku leebema kohtlemise programmi vastu võtta, on see teiste liikmesriikide leebema kohtlemise programmide ja Euroopa Komisjoni leebema kohtlemise programmi suhtes iseseisev, tingimusel mõistagi, et selles programmis järgitakse Euroopa õigust, nimelt ELL artikli 4 lõiget 3, määrust nr 1/2003 ning Euroopa õiguse üldpõhimõtteid".

15 — Sealhulgas EKV leebema kohtlemise 2006. aasta näidisprogrammist.

16 — Vt teatise koostöö kohta EKV-s punkt 72, mis näeb ette, et „[k]äesolevas teatises kirjeldatud põhimõtteid järgivad ka liikmesriikide konkurentsiasutused, kes on allkirjastanud käesoleva teatise lisale vastava deklaratsiooni, milles nad teatavad, et nad kohustuvad tunnustama ja järgima käesolevas teatises sätestatud põhimõtteid, sealhulgas leebema kohtlemise programmi kohaldamist taotlevate isikute kaitse põhimõtet. Nende asutuste nimekiri avaldati Euroopa Kohtu veebisaidil. […]". Nimetatud deklaratsioonile alla kirjutanud ANC-de hulgas on ka amet.

olemuselt puhtalt programmiline [17]. Nimelt on EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi väljakuulutatud eesmärk innustada ANC-sid võtma seda arvesse siseriikliku leebema kohtlemise programmi võimaliku vastuvõtmise ja rakendamise ajal [18], kohustamata neid siiski seda järgima [19]. Teisisõnu on EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi eesmärk edendada *soft-law* vahenditega liikmesriikide võimalike leebema kohtlemise programmide [20] vabatahtlikult kooskõlastamist konkurentsi valdkonnas.

45. Pealegi ei ole ANC-d ELTL artikli 101, määruse nr 1/2003 ega ELL artikli 4 lõike 3 alusel oma lojaalse koostöö kohustuse kohaselt kohustatud kehtestama leebema kohtlemise programme. Kui aga liikmesriik kehtestab leebema kohtlemise programmi [21], mis põhineb või ei põhine EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammil, peab ta järgima liidu õigust ja tagama, et selles kehtestatud või rakendatavad eeskirjad ei kahjustaks ELTL artiklite 101 ja 102 tõhusat kohaldamist [22].

46. Lõpuks on Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta") artikli 51 lõike 1 kohaselt harta sätted ette nähtud liikmesriikidele liidu õiguse kohaldamise korral. Sellest tuleneb, et liikmesriikidele, kaasa arvatud nende ANC-dele, on ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamise korral siduvad harta sätted ja liidu üldpõhimõtted. Järelikult kui ANC võtab vastu leebema kohtlemise programmi, mis võib põhimõtteliselt kaasa tuua õiguslikke tagajärgi, peab ta järgima liidu õiguse üldpõhimõtteid, sealhulgas diskrimineerimiskeelu, proportsionaalsuse, õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid [23] ning õigust heale haldusele [24].

47. Eespool öeldust nähtub, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammil ei ole ANC-dele siduvat mõju. Kui liikmesriik võtab vastu leebema kohtlemise programmi, mis põhineb või ei põhine EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammil, peab ta siiski järgima liidu õigust ja täpsemalt konkurentsiõiguse valdkonnas tagama, et eeskirjad mille ta kehtestab või mida ta rakendab, ei kahjusta ELTL artiklite 101 ja 102 tõhusat kohaldamist. Peale selle on liikmesriikidele, kaasa arvatud nende ANC-dele ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamise korral siduvad harta sätted ja liidu üldpõhimõtted. Järelikult, kui ANC võtab vastu leebema kohtlemise programmi, millega võivad põhimõtteliselt kaasneda õiguslikud tagajärjed, peab see programm järgima hartat ja liidu õiguse üldpõhimõtteid, sealhulgas diskrimineerimiskeelu, proportsionaalsuse, õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid ning õigust heale haldusele.

17 — Märgin samuti, et EKV leebema kohtlemise 2006. aasta näidisprogrammi ei avaldatud Euroopa Liidu Teataja L seerias, mille eesmärk on avaldada õiguslikult siduvad aktid, ega isegi Euroopa Liidu Teataja C-seerias, mis sisaldab mittesiduvaid akte, nagu teave, soovitused ja arvamused liidu kohta. Vt analoogia alusel kohtuotsus Expedia (C-226/11, EU:C:2012:795, punkt 30). EKV leebema kohtlemise 2006. aasta näidisprogrammiga saab tutvuda komisjoni veebisaidil http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_fr.pdf.

18 — Vt EKV leebema kohtlemise 2006. aasta näidisprogrammi punkt 3, mis näeb ette, et „EKV liikmed kohustuvad tegema oma volituste piires kõik endast oleneva, et kooskõlastada oma vastavad programmid EKV näidisprogrammiga. *Viimane ei takista konkurentsiasutusel võtta leebemat hoiakut ettevõtjate suhtes, kes taotlevad tema programmi raames leebemat kohtlemist. EKV näidisprogramm iseenesest ei või tekitada ettevõtjates mingit laadi õiguspärast ootust*" (kohtujuristi kursiiv). Vt EKV 2009. aasta aruanne leebema kohtlemise programmide lähenemise kohta EKV-s, punkt 4, mis kinnitab, et „[t]he Model Programme is not a legally binding document", nimelt „näidisprogramm ei ole õiguslikult siduv dokument" (vabatõlge). Dokument on kättesaadav ainult inglise keeles veebisaidil http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_programme.pdf.

19 — Vt analoogia alusel kohtuotsus Expedia (C-226/11, EU:C:2012:795, punkt 31).

20 — Minu arvates on EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm omamoodi „teekaart" liikmesriikide võimalike leebema kohtlemise programmide jaoks konkurentsi valdkonnas. Peale selle, kui siseriiklik programm põhineb EKV leebema kohtlemise 2006. aasta näidisprogrammil, võib näidisprogramm olla siseriikliku õiguse kohaselt tõlgendamise allikaks.

21 — Kohtuotsuse Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389) punktis 25 otsustas Euroopa Kohus, et „leebema kohtlemise menetlused [kujutavad] endast kasulikku vahendit, et tõhusalt võidelda konkurentsieeskirjade rikkumiste avastamise ja lõpetamise nimel, ning teenivad sel viisil ELTL artiklite 101 ja 102 tõhusa kohaldamise eesmärki". Vt ka kohtuotsus Donau Chemie jt (C-536/11, EU:C:2013:366, punkt 42).

22 — Vt kohtuotsuss Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389, punkt 24) ja Donau Chemie jt (C-536/11, EU:C:2013:366, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

23 — Vt analoogia alusel kohtuotsus Expedia (C-226/11, EU:C:2012:795, punkt 28).

24 — Õigus heale haldusele on sätestatud harta artiklis 41. Euroopa Kohtu praktika kohaselt tuleneb harta artikli 41 sõnastusest, et see artikkel ei ole kohaldatav mitte liikmesriikidele, vaid üksnes liidu institutsioonidele, asutustele ja organisatsioonidele (vt selle kohta kohtuotsuss Cicala, C-482/10, EU:C:2011:868, punkt 28; YS jt, C-141/12 ja C-372/12, EU:C:2014:2081, punkt 67, ja Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, punkt 44). Seega on õigus heale haldusele liidu õiguse üldpõhimõte. Ent arvestades, et põhikohtuasjas rakendab amet ELTL artiklit 101, tuleb üldpõhimõttest – õigusest heale haldusele tulenevaid nõudeid kohaldada. Vt selle kohta kohtuotsus N. (C-604/12, EU:C:2014:302, punktid 49 ja 50).

B. *Teine eelotsuse küsimus*

48. Teine eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimus on, kas „trahvide eest kaitse saamise peamise taotluse, mille ettevõtja esitas või kavatseb esitada komisjonile, ja selle ettevõtja poolt sama kartelli kohta ANC-le esitatud trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse vahel" [25] on õiguslik seos või ei ole.

1. Teise eelotsuse küsimuse allküsimuse a vastuvõetavus

49. Teise eelotsuse küsimuse allküsimusega a soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsemalt teada, kas ANC-le esitatud trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse hindamisel tuleb silmas pidada komisjonile esitatud taotlust, „ja seda, kas lihtsustatud taotlus kajastab õigesti" komisjonile esitatud „peamise taotluse sisu" [26].

50. Prantsuse valitsus leiab, et teise eelotsuse küsimuse allküsimus a on hüpoteetiline ja seega vastuvõetamatu. Tema arvates nähtub nimelt eelotsusetaotlusest ja Euroopa Kohtule esitatud kohtutoimikust, et trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus, mille esitas põhikohtuasjas DHL ametile, ei kajastanud tõetruult tema komisjonile esitatud trahvide eest kaitse saamise taotluse sisu.

51. Kehtib eeldus, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mille on siseriiklik kohus esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille täpsust Euroopa Kohus ei pea kontrollima, on asjassepuutuvad. Euroopa Kohus saab keelduda siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotlusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletud liidu õiguse tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on oletuslik või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele [27].

52. Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et DHL esitas 5. juunil 2007 komisjonile trahvide eest kaitse saamise tähisega taotluse liidu konkurentsiõiguse rikkumise kohta rahvusvahelise kaupade mere-, lennu- ja maanteeveo sektorites, samas kui vaidlusaluse otsuse kohaselt puudutas trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus, mille DHL esitas 12. juulil 2007 ametile, ainult rahvusvahelist kaupade lennu- ja mereveo, kuid mitte rahvusvahelise kaupade maanteeveo sektorit.

53. Eelotsusetaotluse kohaselt väitis DHL, et tema 12. juulil 2007 esitatud trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus ametile ei sisaldanud täpseid ja konkreetseid näiteid õigusvastase tegevuse kohta maanteeveosektoris Itaalias üksnes põhjusel, et sel ajal ei olnud sellist tegevust veel avastatud. Sellegipoolest oleks DHL-i sõnul amet pidanud tõlgendama tema lihtsustatud taotluse sisu, võttes arvesse selle seost trahvide eest kaitse saamise taotlusega, mis oli esitatud komisjonile.

54. Põhikohtuasi algatati vähemalt osaliselt selle lahknevuse tõttu, mis on DHL-i poolt komisjonile esitatud trahvide eest kaitse saamise taotluse ja vaidlusaluse otsuse kohaselt DHL-i poolt ametile esitatud trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse ulatuse vahel, samuti komisjoni otsuse tõttu menetleda üksnes seda kartelli osa, mis seondub rahvusvahelise lennutransiidi teenustega.

55. Minu arvates ei nähtu eelotsusetaotlusest selgelt, et Itaalia kohtud oleksid selle lahknevuse faktiliste asjaolude hindamise lõplikult otsustanud. 9. juuli 2015. aasta kohtuistungil kinnitas Itaalia valitsus muu hulgas, et apellatsioonimenetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus on täieliku pädevusega. Järelikult leian ma, et teise eelotsuse küsimuse allküsimusega a taotletud liidu õiguse tõlgendamine ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu jaoks tarbetu.

25 — Vt eelotsusetaotluse esitanud kohtu teise küsimuse sõnastus.

26 — *Idem.*

27 — Kohtuotsus Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas (C-160/09, EU:C:2010:293, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

2. Sisulised küsimused

56. Minu arvates on kohane vastata teise eelotsuse küsimuse allküsimustele a ja b koos.

57. DHL väidab, et lihtsustatud taotlus on sisuliselt komisjonile esitatud peamise taotluse „lisa" ja siseriiklikul tasandil kinnitus. Tema arvates tähendaks lihtsustatud taotlust selle esitamise üldisemast kontekstist eraldi käsitleda, nagu tegi amet vaidlusaluses otsuses, moonutada selle funktsiooni. Kuna trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus ei pea olema muud kui selle kartelli lühikirjeldus, mille peale komisjonile kaevatakse, väidab DHL, et selle hindamisel tuleb silmas pidada peamist taotlust, tingimusel et see kajastab tõetruult peamise taotluse sisu. DHL ei väida, et tema lihtsustatud taotlus siseriiklikul tasandil ja tema peamine taotlus liidu tasandil on nii vormiliselt kui ka sisuliselt identsed; mõistagi on tegemist kahe erineva, kuid oma olemuselt tihedalt seotud taotlusega, kuna trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus saab eksisteerida vaid siis, kui on olemas trahvide eest kaitse saamise peamine taotlus.

58. Nagu kõik teised pooled, kes esitasid oma seisukohad, ei jaga ma DHL-i seisukohta.

a) Siseriiklik õigus

59. Tuleb veel rõhutada, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm, sealhulgas selle punkt 22, ei ole ANC-dele siduv ja et liikmesriigid ei ole liidu õiguse kohaselt kohustatud kehtestama leebema kohtlemise lihtsustatud taotluste süsteemi. Kui aga ANC kehtestab lihtsustatud taotluste süsteemi, peab ta vastavalt minu vastusele esimesele küsimusele, järgima liidu õigust, eelkõige ELTL artiklit 101, harta sätteid ja liidu õiguse üldpõhimõtteid.

60. Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et amet kehtestas leebema kohtlemise lihtsustatud taotluste süsteemi, mis põhineb suures osas EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammil, eelkõige selle punktil 22[28]. Peale selle näib – mille paikapidavust tuleb kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul –, et ameti teatise artikkel 17 kohustab muu hulgas leebema kohtlemise taotlejat „märkima kartelli esemeks olevate kaupade ja teenuste nimed, kartelli geograafilise ulatuse ja kestuse".

61. Samuti tingimusel, et eelotsusetaotluse esitanud kohus seda kontrollib, näib, et ameti teatis ei kohusta ametit „võtma ühendust komisjoniga või ettevõtja endaga, et teha kindlaks, kas pärast lihtsustatud taotluse esitamist on ta oma sisemise uurimise käigus tuvastanud konkreetseid ja täpseid näiteid käitumise kohta sektoris, mida väidetavalt katab trahvide eest kaitse saamise peamine taotlus, kuid mitte trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus"[29].

62. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on siiski täpsemalt küsimus, kas liidu õigus kohustab ANC-d talle esitatud lihtsustatud vormis koostatud leebema kohtlemise taotluse hindamisel pidama silmas komisjonile „sama kartelli kohta" esitatud leebema kohtlemise taotlust ja teatavatel asjaoludel võtma ühendust komisjoni või ettevõtja endaga.

28 — Vt ameti teatise artiklid 16–18. Märgin ühtlasi, et amet on kantud „authorities accepting summary applications as provided by the ECN Model Leniency Programme in Type 1A cases", nimelt nende „asutuste nimekirja, kes võtavad vastu lihtsustatud taotlusi vastavalt EKV leebema kohtlemise näidisprogrammile 1A tüüpi juhtumite puhul" (vabatõlge). Sõnad „1A tüüpi" tähistavad ainult olukordi, mille puhul on võimalik saada trahvist täielik vabastus. Dokument on kättesaadav ainult inglise keeles komisjoni veebisaidil http://ec.europa.eu/competition/ecn/list_of_authorities.pdf.

29 — Vt eelotsusetaotluse esitanud kohtu teise küsimuse sõnastus.

b) Teatise koostöö kohta EKV-s punkt 38

63. Vastavalt minu vastusele esimesele küsimusele leian, et lisaks asjaolule, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm ei ole ANC-dele õiguslikult siduv, nähtub teatise koostöö kohta EKV-s punktist 38 selgelt, et liidus tsentraliseeritud ja ühtlustatud leebema kohtlemise süsteemi puudumisel ei saa käsitada komisjonile adresseeritud leebema kohtlemise taotlust ANC-le adresseeritud taotlusena [30].

64. Sellest tuleneb, et liidu konkurentsiõiguses ei ole olemas „ühte ainsat asutust" (või *one-stop-shop*) leebema kohtlemise taotluste käsitlemiseks ega isegi, nagu märkis komisjon 9. juuli 2015. aasta kohtuistungil, nende taotluste automaatset vahetamist ANC-de ja komisjoni vahel määruse nr 1/2003 artikli 11 kohaselt.

65. Selleks et kaitsta oma seisukohta võimalikus menetluses, mille võivad asutused algatada, peab taotleja taotlema leebemat kohtlemist *kõikidelt* konkurentsiasutustelt, kes on pädevad rakendama ELTL artiklit 101 territooriumil, millel rikkumine aset leidis, ja keda võib pidada kõnealuse rikkumise käsitlemiseks heade võimalustega asutuseks. Nimelt „[*peab] [t]aotluse esitaja […] ise* võtma meetmed, mida ta peab enda kaitsmiseks vajalikuks, kui on arvata, et konkurentsiasutused algatavad juhtumis menetluse" [31].

66. Järelikult on teatise koostöö kohta EKV-s punktis 38 sätestatud komisjoni ja ANC-de mitmesuguste leebema kohtlemise programmide ning nende raames esitatavate taotluste iseseisvuse ja sõltumatuse põhimõte.

c) EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktid 1 ja 22 ning EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punkt 45

67. Märgin kõigepealt, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkt 1 näeb ette, et „[k]omisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste vaheliste paralleelpädevuste süsteemis ei käsitata konkreetsele asutusele adresseeritud leebema kohtlemise taotlust teisele asutusele adresseeritud leebema kohtlemise taotlusena. Ettevõtja huvides on seega taotleda leebemat kohtlemist *kõikidelt* konkurentsiasutustelt, kes on pädevad kohaldama [ELTL] artiklit 101 territooriumil, millel rikkumine aset leidis, ja keda võib pidada kõnealuse rikkumise käsitlemiseks heade võimalustega asutuseks" [32].

68. Arvestades, et taotleja kohustuse tõttu taotleda leebemat kohtlemist kõikidelt pädevatelt asutustelt võidakse esitada mitmekordseid paralleelseid leebema kohtlemise taotlusi, soovitatakse EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktis 22 kasutada ühtset lihtsustatud taotluse mudelit, et vähendada koormust, mis kaasneb nende mitmekordsete taotlustega ettevõtjatele ja ANC-dele [33].

30 — Teise küsimuse sõnastusest ja selle sõnadest „olenemata komisjoni teatise koostöö kohta konkurentsiasutuste võrgustikus punktis 38 sätestatust" nähtub, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ise on seisukohal, et see säte välistab põhimõtteliselt igasuguse õigusliku seose niisuguse trahvide eest kaitse saamise taotluse, mille ettevõtja esitas või kavatseb esitada komisjonile, ja „trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse vahel, mille ta esitas ANC-le sama kartelli kohta". Kuna EKV 2006. aasta leebema kohtlemise programm võeti vastu pärast teatise koostöö kohta EKV-s (2004) vastuvõtmist, leian, et teise küsimusega soovitakse tegelikult teada, kas kõnealune programm muutis teatise koostöö kohta EKV-s punkti 38.

31 — Kohtujuristi kursiiv. Vt teatise koostöö kohta EKV-s punkt 38.

32 — Kohtujuristi kursiiv.

33 — Vt EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punktid 39 ja 40. Nendest nähtub, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkt 22 kinnitab teatise koostöö kohta EKV-s punkti 38 sõnastust.

69. EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkt 22 näeb ühtlasi ette, et kui ettevõtja esitas või kavatseb esitada komisjonile trahvide eest kaitse saamise taotluse, võib ta adresseerida lihtsustatud taotluse, mis sisaldab lühivormis täpsustatud andmeid, kõikidele ANC-le, kellel on ettevõtja hinnangul „head võimalused" tegutsemiseks. „Lihtsustatud taotluse esitamisega tagab ettevõtja oma koha taotluste saabumise järjekorras väidetava kartelli asjus pädevas konkurentsiasutuses" [34].

70. Peale selle on EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktis 22 esitatud nimekiri andmetest, mis „tuleb" [35] lihtsustatud taotluses esitada. Märgin, et see nimekiri sisaldab andmeid asjaomase kartelli ulatuse kohta ja „andmeid kõikide väidetava kartelli kohta juba esitatud või esitatavate leebema kohtlemise taotluste kohta".

71. EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punktist 45 nähtub, et nende andmete eesmärk on võimaldada ANC-l otsustada ühelt poolt, kas ta soovib asjaomases juhtumis tegutseda, ja teiselt poolt, kas esitatud andmed võimaldavad konkurentsiasutusel kindlaks teha, kas ettevõtja on EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktis 5 ette nähtud „1A tüüpi" [36] olukorras.

72. Ent, kui lihtsustatud taotluse ANC-le esitamine eeldab, et eelnevalt või pärast tuleb esitada trahvide eest kaitse saamise taotlus komisjonile, [37] ja kui EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm näeb ette ANC-le andmete ja tõendite esitamise kohustuse ettevõtja jaoks (ajutise) kergendamise, ei näe see programm siiski ette mingit õiguslikku seost komisjonile esitatava trahvide eest kaitse saamise taotluse ja ANC-le esitatava lihtsustatud taotluse vahel [38].

73. Komisjonile esitatud taotlus ja ANC-le esitatud lihtsustatud taotlus on tegelikult iseseisvad taotlused, sest EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktist 22 ja taotlejale pandud kohustusest esitada andmed, nimelt esemeks oleva(te) kauba (kaupade) ja asjaomas(t)e territooriumi(de) kohta, nähtub selgelt, et oma lihtsustatud taotluse ulatuse õigesti piiritlemine on üksnes taotleja kohus.

74. Järelikult, kuigi lihtsustatud taotluses esitatav teave, nimelt asjaomase rikkumise ulatuse kohta, on tõesti piiratud, peab see olema piisavalt täpne, et tagada taotleja kaitse ja tema koht trahvide eest kaitse saamise taotluste saabumise järjekorras juhul, kus – nagu põhikohtuasjas – komisjon otsustab talle esitatud trahvide eest kaitse saamise taotluse põhjal mitte sekkuda. Sellisel juhul tuleb rõhutada, et kui lihtsustatud taotluses osutatud kartelli ulatus ei ole küllalt täpne, võib taotleja kaotada oma koha ANC-le esitatud leebema kohtlemise taotluste saabumise järjekorras, millega näib vaidlusaluse otsuse kohaselt olevat tegemist [39].

75. Sellest järeldub, et olenemata sellest, kas ANC-le esitatud lihtsustatud taotlus kajastab või mitte tõetruult trahvide eest kaitse saamise taotlust, mis esitati komisjonile, ei ole ANC kohustatud pidama lihtsustatud taotluse hindamisel silmas trahvide eest kaitse saamise taotlust, mis esitati komisjonile, ja seda isegi juhul, kui ANC-l on andmed teiste leebema kohtlemise taotluste kohta sama kartelli asjus vastavalt EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktile 22.

34 — Vt EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punkt 40.

35 — Tuleb meelde tuletada, et see näidisprogramm, sealhulgas kõnealune nimekiri ei ole minu arvates ANC-dele siduv.

36 — Nimelt näevad EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktid 22–25 ette trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluste esitamise ANC-dele ainult „1A tüüpi" juhtumite puhul, mille eesmärk on EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkti 5 kohaselt tagada leebema kohtlemise taotleja poolt ANC-le osutatava abi tase.

37 — Vt EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkt 22.

38 — Teise eelotsuse küsimuse sõnastuse kohta tuleb märkida, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammis ei ole kasutatud mõistet „peamine taotlus". Selles osas jagan Saksamaa valitsuse seisukohta, et see nimetus ei sobi, sest nii võiks mõista, et ANC-le esitatud lihtsustatud taotlus on komisjonile esitatud taotluse teatud tüüpi lisa.

39 — Olukord, mida DHL tuliselt vaidlustab.

76. Nimelt, kui komisjon ja ANC-d saavad EKV-s vahetada kogutud teavet [40], sealhulgas leebema kohtlemise taotluste raames [41], ei ole ANC [42] juhul, kui ta leiab, et lihtsustatud taotluse aineline sisu on kitsam kui sama ettevõtja poolt komisjonile esitatud taotlusel, kohustatud „võtma ühendust komisjoniga või ettevõtja endaga, et teha kindlaks, kas pärast lihtsustatud taotluse esitamist on ta oma sisemise uurimise käigus tuvastanud konkreetseid ja täpseid näiteid käitumise kohta valdkonnas, mida väidetavalt katab trahvide eest kaitse saamise peamine taotlus, kuid mitte trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus" [43].

77. Leian nagu Austria valitsus, et ANC-de kohustus kontrollida komisjonile esitatud lihtsustatud taotlust „räägiks vastu EKV-s ühinenud asutuste deklareeritud kavatsusele mitte asutada leebema kohtlemise taotluste jaoks Euroopa Liidus *one-stop-shop* ja saavutada iga leebema kohtlemise programmi iseseisvus". Minu arvates ei kohusta asjaolu, et taotleja peab EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkti 22 kohaselt andma oma lihtsustatud taotluse esitamise ajal „andmed kõikide väidetava kartelli asjus juba esitatud või esitatavate leebema kohtlemise taotluste kohta", ANC-d kontrollima komisjonile esitatud lihtsustatud taotlust.

78. Lisaks oleks ANC-de kohustamine võtma teises eelotsuse küsimuses osutatud asjaoludel ühendust komisjoniga või asjaomase ettevõtjaga mitte ainult vastuolus leebema kohtlemise programmide iseseisvuse ja sõltumatuse põhimõttega liidus, vaid see võiks ka alusetult vähendada leebema kohtlemise taotlejate koostöökohustust, mis on üks leebema kohtlemise süsteemi tugisambaid. Leian samuti, et igasugune selle koostöökohustuse rikkumine võib mõjutada leebema kohtlemise taotluste saabumise järjekorda ja järelikult kahjustada teisi sama kartelli asjus leebema kohtlemise taotlejaid, ja seda, rikkudes liidu õiguse üldpõhimõtteid, sealhulgas diskrimineerimiskeelu, proportsionaalsuse, õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet ning õigust heale haldusele.

d) EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktid 13 ja 24

79. On ilmselge, et komisjoni ja ANC-de leebema kohtlemise programmide tõhusus tugineb nimelt leebema kohtlemise taotleja kohustusel teha ametiasutustega EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkti 13 alapunkti 2 kohaselt „tõelist, täielikku ja alalist koostööd *alates oma taotluse esitamisest* konkurentsiasutusele kuni juhtumi lõpetamiseni" [44].

80. Nimelt peab selle näidisprogrammi punkti 24 kohaselt ettevõtja, kes esitas lihtsustatud taotluse, ANC taotlusel andma lisateavet ja kui viimane „otsustab selles juhtumis tegutseda, […] peab ettevõtja esitama kõik kaitse saamise kriteeriumide täitmiseks vajalikud andmed ja tõendid".

40 — Itaalia valitsus lisas oma kirjalikele seisukohtadele 9. juuli 2008. aasta meili, mille konkurentsi peadirektoraadi („DG COMP") talitused saatsid ametile. Sellest meilist nähtub, et amet esitas komisjonile ühel EKV koosolekul küsimuse sel ajal DHL-i poolt komisjonile ja ametile esitatud erinevate leebema kohtlemise taotluste käsitlemise kohta. Meilis kinnitas DG COMP, et „[a]pplicants should be aware (and are informed so by the Commission) that any conditional immunity granted by the Commission does not extend to member states/NCA and a separate application is required. If Company A, in making its application in Italy, has not covered itself fully by omitting road freight forwarding it is quite simply an error on its part". („Leebema kohtlemise taotlejad peavad olema teadlikud (ja komisjon on neid sellest teavitanud), et igasugune komisjoni antud tingimuslik kaitse trahvide eest ei ole liikmesriikidele/ANC-dele siduv, ja et vaja on eraldi taotlust. Kui ettevõtja A ei kaitsnud oma leebema kohtlemise taotluses Itaalias oma seisukohta täielikult, jättes sellest välja kaupade maanteeveo, siis on see lihtsalt viga tema poolt.") (vabatõlge). Vastupidi DHL-i seisukohtadele kohtuistungil kinnitab selle meili sisu ise, et vaatamata sellele, et komisjon ja ANC saavad EKV-s teavet vahetada, ei ole ANC kohus võtta erinevate leebema kohtlemise taotluste korral komisjoniga ühendust. See kinnitab samuti ühelt poolt komisjonile esitatud leebema kohtlemise taotluste ja ANC-dele esitatud leebema kohtlemise taotluste iseseisvuse ja sõltumatuse põhimõtet ning teiselt poolt asjaolu, et ainult taotleja kohus on oma ANC-le esitatud leebema kohtlemise (lihtsustatud) taotluse ulatust õigesti piiritleda.

41 — Vt EKV leebema kohtlemise 2006. aasta näidisprogrammi punkt 25, teatise koostöö kohta EKV-s punkti 41 alapunkt 1 ja määruse nr 1/2003 artiklid 11 ja 12.

42 — EKV leebema kohtlemise 2006. aasta näidisprogrammi kohaselt.

43 — Vt eelotsusetaotluse esitanud kohtu teise küsimuse sõnastus.

44 — Kohtujuristi kursiiv. Vt EKV leebema kohtlemise 2006. aasta näidisprogrammi punkti 13 alapunkt 2.

81. Ühinen seega kohtuistungil Prantsuse valitsuse esitatud seisukohtadega, mille kohaselt tuleb üksnes ettevõtjal, kes esitas lihtsustatud taotluse, anda ANC-le kogu tema taotluse jaoks tarvilik teave. Pärast lihtsustatud taotluse esitamist antud teave ei saa siiski muuta selle taotluse ainelist sisu, näiteks lisada sinna veel ühte sektorit,[45] mille kohta ettevõtja ei saa seega leebema kohtlemise taotluste saabumise järjekorras sama klassifikatsiooni mis lihtsustatud taotluses nimetatud sektorite puhul.

82. Eespool öeldust nähtub, et liidu õiguses ei ole kehtestatud niisuguse trahvide eest kaitse saamise taotluse, mille on ettevõtja esitanud või kavatseb esitada Euroopa Komisjonile, ja trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse vahel, mille ettevõtja on esitanud sama kartelli kohta ANC-le, mingit õiguslikku seost, mis nõuaks, et ANC oleks EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkti 22 ja EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punkti 45 alusel kohustatud pidama talle esitatud trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse hindamisel silmas taotlust, mis on esitatud või esitatakse komisjonile, või võtma ühendust komisjoni või ettevõtja endaga, et teha kindlaks, kas viimane on pärast lihtsustatud taotluse esitamist tuvastanud konkreetseid ja täpseid näiteid tegevuse kohta sektoris, mida peaks katma trahvide eest kaitse saamise taotlus, mis esitati komisjonile, kuid mitte trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus.

C. Kolmas eelotsuse küsimus

83. Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi kohaselt võib ANC oma siseriikliku leebema kohtlemise programmi alusel ja kartelli puhul, mille kohta oli esimene ettevõtja esitanud või kavatses esitada komisjonile trahvide eest kaitse saamise taotluse, võtta vastu lihtsustatud vormis koostatud leebema kohtlemise taotluse ainult sellelt ettevõtjalt või võib ta vastu võtta ka teiste ettevõtjate taotlused.

1. Vastuvõetavus

84. Itaalia ja Austria valitsus leiavad, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu kolmas eelotsuse küsimus on vastuvõetamatu, sest see ei puuduta mitte liidu õiguse, vaid siseriikliku õiguse tõlgendamist, nimelt ameti teatisega kehtestatud leebema kohtlemise programmi ulatust. Schenker omakorda leiab, et kolmas küsimus on vastuvõetamatu, kui Euroopa Kohus leiab, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm on mittesiduv.

85. Leian, et kolmas küsimus on vastuvõetav. Tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtu ülesanne ei ole otsustada siseriikliku õiguse tõlgendamise üle ega hinnata selle mõjusid ELTL artiklis 267 ette nähtud menetluse raames, kuna see on ainult eelotsusetaotluse esitanud kohtu või, kohastel juhtudel, siseriiklike pädevate kohtute ülesanne. Leian, et kolmanda küsimuse sõnastusest endast, kohtutoimikust ja Euroopa Kohtus toimunud aruteludest nähtub, et kolmas küsimus puudutab liidu õiguse tõlgendamist, isegi kui see küsimus puudutab ka siseriiklikku õigust, nimelt siseriiklikku leebema kohtlemise programmi. Seega tuleb Euroopa Kohtul käesolevas kohtuasjas piirduda oma analüüsis liidu õiguse sätetega ning anda tõlgendus, mis oleks eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilik. Peale selle ei takista asjaolu, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm ei ole minu arvates siduv, teiste liidu õiguse sätete kohaldatavust põhikohtuasja raames.

45 — Märgin peale selle, et komisjonile esitatud leebema kohtlemise taotluste ja ANC-le esitatud leebema kohtlemise lihtsustatud taotluste iseseisvuse ja sõltumatuse põhimõtet rõhutati EKV 2012. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punktis 46, mis näeb ette, et „lihtsustatud taotluses esitatakse komisjonile esitatud leebema kohtlemise taotluse *õige kokkuvõte*. Seega, kui leebema kohtlemise taotleja sai siseriiklikult konkurentsiametilt tähise ja kui ta annab seejärel komisjonile andmed ja tõendid, mis näitavad, et väidetava kartelli ulatus on üsna erinev sellest, millest ta teatas oma lihtsustatud taotluses siseriiklikule konkurentsiasutusele (kartell katab näiteks veel ühte toodet), hoolitseb taotleja selle eest, et anda nimetatud asutusele, kellele ta esitas lihtsustatud taotluse, ajakohastatud andmed, et säilitada tema kaitse ulatust, mille annab asutus samal tasemel komisjoni tagatud kaitsega” (komisjoni antud tõlge tema seisukohtades), kohtujuristi kursiiv.

2. Sisulised küsimused

86. Ma arvan, et kolmanda küsimuse on tõstatanud asjaolu, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktid 22–25 puudutavad trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluste esitamist ANC-dele ainult „1A tüüpi" juhtumites ja kui ettevõtja on esitanud või kavatseb esitada trahvide eest kaitse saamise taotluse komisjonile [46]. Sellest tuleneb, et see programm ei näe ette lihtsustatud taotlusi nimelt, kui ettevõtja taotleb komisjonilt ja/või ANC-lt ainult trahvi vähendamist. Ent EKV 2012. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammiga suurendati selles osas märkimisväärselt nende olukordade hulka, mille puhul saab ANC-le esitada lihtsustatud taotlust [47].

87. Sellisel juhul võimaldab DHL-i arvates ameti teatise artikkel 16 esitada lihtsustatud taotlust ainult ettevõtjal, kes on juba esitanud või kavatseb esitada komisjonile taotluse, et talle jäetaks sanktsioonid kohaldamata. Ta leiab, et sellest sättest tuleneb, et ainus lihtsustatud taotlus, mis on lubatud, on trahvide eest kaitse saamise taotlus, ja et põhikohtuasja asjaoludel ei vastanud äriühingute Schenker ja Agility lihtsustatud taotlused sellele tingimusele ning ametile esitatud lihtsustatud taotlused ei saanud seega kaitsta nende positsiooni siseriiklikul tasandil. DHL lisab, et kuna ta esitas trahvide eest kaitse saamise taotluse komisjonile, võisid „teised ettevõtjad, kes võisid hiljem pakkuda komisjonile oma koostööd – nagu käesoleval juhul Schenker ja Agility – […] lõpuks kaitsta oma positsiooni siseriiklikul tasandil ainult, esitades asjaomasele ANC-le peamised trahvide vähendamise taotlused, kuna […] seda vähendamist ei saanud sel ajal taotleda lihtsustatud vormis. Sellest tuleneb seega, et äriühingute Schenker ja Agility tavaliste leebema kohtlemise taotluste [ametile] esitamise kuupäev peab olema õigesti registreeritud vastavate lihtsustatud taotluste täiendamise päeva järgi – see tähendab vastavalt 11. juuni 2009 Schenkeril ja 11. jaanuar 2010 Agility'l. Mõlemal juhul on see kuupäev pärast 23. juunit 2008, millal DHL esitas lihtsustatud lisataotluse, mis sisaldas [ameti sõnul] esimest ja ainsat põhikohtuasja apellantideks olevate äriühingute leebe kohtlemise taotlust rahvusvahelise kaupade maanteeveo sektori kohta" [48].

88. Tuleb meelde tuletada, et ei EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm ega muuseas ka EKV 2012. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm ei ole ANC-dele siduvad. Peale selle, kuigi on tõsi, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm näeb ette leebema kohtlemise lihtsustatud taotluse esitamise ANC-dele ainult „1A tüüpi" juhtumite puhul, nähtub EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punktist 3 selgelt, et ANC „võib" võtta leebema hoiaku ettevõtjate suhtes, kes taotlevad leebemat kohtlemist oma programmi raames.

89. Leian seega, et ANC võib oma leebema kohtlemise programmis ette näha lihtsustatud taotluste süsteemi, mis ei põhine EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammil ega EKV 2012. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammil, tingimusel siiski, et see süsteem järgib liidu õiguse üldpõhimõtteid, sealhulgas diskrimineerimiskeelu, proportsionaalsuse, õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid ning õigust heale haldusele.

46 — Nimelt EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punkti 46 kohaselt „[näeb] EKV näidisprogramm lihtsustatud taotluste esitamise ette ainult 1A tüüpi juhtumite puhul". See punkt sätestab samuti, et „1B ja 2. tüüpi lihtsustatud taotlused ei ole tarvilikud ega alati praktilised […]".

47 — EKV leebema kohtlemise 2012. aasta näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punkti 42 kohaselt „Summary applications will be possible irrespective of the applicant's position(s) in the leniency queue at the Commission and the NCA, i.e. in Type 1A, Type 1B and Type 2 applications". „Lihtsustatud taotlused on võimalikud olenemata taotleja(te) positsioonist leebema kohtlemise taotluste komisjonile ja ANC-dele saabumise järjekorras, nimelt 1A tüüpi, 1B tüüpi ja 2. tüüpi taotlused" (vabatõlge).

48 — Vt DHL-i seisukohtade punkt 26.

90. Itaalia valitsus märkis oma kirjalikes seisukohtades,[49] et ameti leebema kohtlemise programm ei näinud põhikohtuasja asjaolude ajal sõnaselgelt ette ameti võimalust „võtta vastu lihtsustatud taotlus, mis esitati pärast lihtsat trahvide vähendamise peamist taotlust". Ta leiab siiski, et see ei rikkunud ühtegi liidu õiguse sätet ega põhimõtet, kuna EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogramm ei ole ANC-dele õiguslikult siduv dokument ja kuna igal juhul peab see programm ise soovitavaks ettevõtjate kõige laiemat osalemist leebema kohtlemise süsteemis[50].

91. DHL-i sõnul oli ameti teatise punkt 16 „asjaolude toimumise ajal selge ja võimaldas esitada lihtsustatud taotlust ettevõtjal, kes oli juba esitanud või kavatses esitada komisjonile taotluse, et talle jäetaks sanktsioonid kohaldamata". Ta leiab, et „asjaolu, et [amet] võttis vastu lihtsustatud vormis koostatud leebema kohtlemise taotlused äriühingutelt Schenker ja Agility, kui [ameti teatise punktis 16] osutatud tingimused ei olnud täidetud, kujutas endast […] tõelist menetluse kuritarvitamist […]. 2007. aasta detsembris, kui Schenker esitas oma lihtsustatud taotluse, oli komisjon juba andnud DHL-ile tingimusliku kaitse kolm kuud enne seda (kolme kõnealuse turusektori kohta). […] Kuna lihtsustatud taotluse põhitingimus ei olnud täidetud, ei saanud tõlgendamisel olla vähimatki kahtlust ning Schenkeri ja Agility leebema kohtlemise taotlused olid vastuvõetamatud"[51].

92. Schenker leiab muu hulgas, et amet võis oma teatise kohaselt vastu võtta lihtsustatud taotluse ettevõtjatelt, kes olid esitanud komisjonile trahvide vähendamise taotluse. Ta leiab, et ainus ameti teatise punktis 16 osutatud tingimus, mis on põhikohtuasjas *ratione temporis* kohaldatav, oli, et ettevõtja, kes kavatses esitada leebema kohtlemise „lihtsustatud" taotlust, pidi olema „[...] *juba esitanud või kavatsema esitada komisjonile trahvide eest kaitse saamise taotluse* [...]". „Kuna ettevõtja, kes ei ole veel esitanud komisjonile trahvide eest kaitse saamise taotlust, ei saa põhimõtteliselt teada, kas ta on „ajalises järjestuses esimene" rikkumise puhul, mille peale ta soovib kaevata (see tähendab, kas tema trahvide eest kaitse saamise taotlus „võetakse vastu"), ei oma asjaolu, et teine ettevõtja on juba taotlenud leebemat kohtlemist komisjonilt sama rikkumise eest, ja/või et ta on juba saanud vastava tingimusliku kaitse, tähtsust ega saaks takistada kõnealuse ettevõtja õigust esitada „lihtsustatud" vormis leebema kohtlemise taotlus ka [ametile] (või teisele ANC-le)"[52].

93. Agility lisab, et „siseriikliku leebema kohtlemise programmi sõnastusest saab kergesti järeldada, et [ametil] on võimalik vastu võtta palju lihtsustatud deklaratsioone. Siseriikliku õigusnormi artikkel 16 ja [EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkt 22] näevad ette, et lihtsustatud taotluse võib esitada ettevõtja, „kes on esitanud või kavatseb esitada trahvide eest kaitse saamise taotluse komisjonile". Kuna oluline on lihtsalt kavatsus esitada leebema kohtlemise taotlus (mitte selle tegelikult esitamine) ja et see on olemas enne, kui ettevõtja saab teada taotluse saabumise järjekorrast (ja enne võimalikku tingimusliku kaitse andmist), on [EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkti 22 ja ameti teatise artikli 16] sõnastusega ilmselgelt lubatud, et mitu ettevõtjat on samas olukorras, nii et nende vastavad lihtsustatud taotlused on vastuvõetavad"[53].

49 — Vt punkt 77.

50 — Ta märgib, et EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punkt 8 näeb sõnaselgelt ette „konkurentsiasutuse võimaluse lisada üksikasjalikumaid sätteid, mis on kohandatud tema enda konkurentsieeskirjade rakendamise süsteemile kohandatud, või võimaldada, kui ta peab tõhususe huvides vajalikuks, taotlejatele leebemat kohtlemist".

51 — DHL lisab, et „Schenker ja Agility taotlesid komisjonilt leebet kohtlemist 5. ja 20. novembril 2007 – see tähendab mitte vähem kui viis kuud pärast seda, kui DHL esitas komisjonile trahvide eest kaitse saamise taotluse, ja isegi pärast selle ettevõtja tehtud kontrolle, nimelt Itaalias – ja nende taotluse komisjonile esitamise ajal oli neid juba teavitatud, et tingimuslik kaitse oli juba antud ühele teisele ettevõtjale. Seega, kuna Schenkeri ja Agility „lihtsustatud" taotlused [ametile] olid seotud lihtsalt trahvi vähendamise taotlustega komisjonile, oleksid need võinud anda tulemuseks trahvi vähendamise ka siseriiklikul tasandil. Kuna aga need olid esitatud trahvide eest kaitse saamise taotlusena, ei oleks neid tulnud isegi [ameti] uurimistoimikusse võtta".

52 — Vt Schenkeri seisukohtade punktid 58–60.

53 — Vt Agility seisukohtade punkt 63.

94. Kuigi on kindel, et võimalik siseriiklike leebema kohtlemise eeskirjade vastuvõtmine ja nende rakendamine on liikmesriikide pädevuses ja liikmesriigid võivad võtta ettevõtjate suhtes, kes taotlevad leebemat kohtlemist nende riikide leebema kohtlemise programmide raames, leebema hoiaku, kui on ette nähtud EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammis, tingimusel et nad järgivad liidu õigust, eelkõige ELTL artiklit 101, harta sätteid ja liidu õiguse üldpõhimõtted[54], nähtub Euroopa Kohtule esitatud seisukohtadest siiski, et tegelikult valitseb ameti teatise mõtte ja/või ulatuse suhtes ebakindlus.

95. Järelikult tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kindlaks määrata selle teatise mõte ja ulatus, et kontrollida, kas amet on tõepoolest sellest eemaldunud, ja kas sel juhul on ta seda tehes rikkunud liidu õigust, eelkõige õiguse üldpõhimõtteid. Sellisel juhul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus nimelt kontrollima põhikohtuasjas, kas on järgitud kõikide leebema kohtlemise taotlejate võrdse kohtlemise põhimõtet ja õigust heale haldusele ning kaitstud õiguspärast ootust.

V. Ettepanek

96. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Consiglio di Stato esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Euroopa Konkurentsivõrgustiku (EKV) 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammil ei ole liikmesriikide konkurentsiasutustele (ANC) siduvat mõju. Kui liikmesriik võtab vastu leebema kohtlemise programmi, mis põhineb või mitte EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammil, peab ta siiski järgima liidu õigust ja täpsemalt konkurentsiõiguse valdkonnas tagama, et eeskirjad mille ta kehtestab või mida ta rakendab, ei kahjusta ELTL artiklite 101 ja 102 tõhusat kohaldamist. Peale selle on liikmesriikidele, kaasa arvatud nende ANC-dele ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamise korral siduvad Euroopa Liidu põhiõiguste harta sätted ja liidu üldpõhimõtted. Järelikult, kui ANC võtab vastu leebema kohtlemise programmi, millega võivad põhimõtteliselt kaasneda õiguslikud tagajärjed, peab see programm järgima hartat ja liidu õiguse üldpõhimõtteid, sealhulgas diskrimineerimiskeelu, proportsionaalsuse, õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid ning õigust heale haldusele.

2. Liidu õiguses ei ole kehtestatud niisuguse trahvide eest kaitse saamise taotluse, mille on ettevõtja esitanud või kavatseb esitada Euroopa Komisjonile, ja trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse vahel, mille ettevõtja on esitanud sama kartelli kohta ANC-le, mingit õiguslikku seost, mis nõuaks, et ANC oleks EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammi punkti 22 ja EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammile lisatud selgitavate märkuste punkti 45 alusel kohustatud pidama talle esitatud trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotluse hindamisel silmas taotlust, mis on esitatud või esitatakse komisjonile, või võtma ühendust komisjoni või ettevõtja endaga, et teha kindlaks, kas viimane on pärast lihtsustatud taotluse esitamist tuvastanud konkreetseid ja täpseid näiteid tegevuse kohta sektoris, mida peaks katma trahvide eest kaitse saamise taotlus, mis esitati komisjonile, kuid mitte trahvide eest kaitse saamise lihtsustatud taotlus.

3. Liikmesriigid võivad võtta ettevõtjate suhtes, kes taotlevad leebemat kohtlemist nende riikide leebema kohtlemise programmide raames, leebema hoiaku, kui on ette nähtud EKV 2006. aasta leebema kohtlemise näidisprogrammis, tingimusel et nad järgivad liidu õigust, eelkõige ELTL artiklit 101, harta sätteid ja liidu õiguse üldpõhimõtteid.

54 — Vt analoogia alusel kohtuotsused Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389, punkt 24) ja Donau Chemie jt (C-536/11, EU:C:2013:366, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).